

ИЗХ. № 053/ 03.12.2019 г.

**ДО
44-ТОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

На вниманието на:

**Г-Н ХАСАН АДЕМОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО ТРУДА, СОЦИАЛНАТА И ДЕМОГРАФСКАТА
ПОЛИТИКА**

**НАРОДНИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ -
ЧЛЕНОВЕ НА КОМИСИЯТА
ПО ТРУДА, СОЦИАЛНАТА И ДЕМОГРАФСКАТА
ПОЛИТИКА**

КОПИЕ:

**ДО
Г-ЖА МЕНДА СТОЯНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО БЮДЖЕТ И
ФИНАНСИ**

**НАРОДНИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ -
ЧЛЕНОВЕ НА КОМИСИЯТА ПО БЮДЖЕТ И
ФИНАНСИ**

**ДО
Г-ЖА АННА АЛЕКСАНДРОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ
ВЪПРОСИ**

**НАРОДНИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ -
ЧЛЕНОВЕ НА КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ**

**ДО
Г-ЖА ДАНИЕЛА ДАРИТКОВА – ПРОДАНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО**

**НАРОДНИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ -
ЧЛЕНОВЕ НА КОМИСИЯТА ПО
ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО**

**ДО
Г-Н ИСКРЕН ВЕСЕЛИНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО РЕГИОНАЛНА
ПОЛИТИКА, БЛАГОУСТРОЙСТВО И МЕСТНО
САМОУПРАВЛЕНИЕ**

**НАРОДНИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ -
ЧЛЕНОВЕ НА КОМИСИЯТА ПО РЕГИОНАЛНА
ПОЛИТИКА, БЛАГОУСТРОЙСТВО И МЕСТНО
САМОУПРАВЛЕНИЕ**

**ДО
Г-Н СЛАВЧО АТАНАСОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО ВЪПРОСИТЕ
НА ДЕЦАТА, МЛАДЕЖТА И СПОРТА**

**НАРОДНИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ -
ЧЛЕНОВЕ НА КОМИСИЯТА ПО ВЪПРОСИТЕ НА
ДЕЦАТА, МЛАДЕЖТА И СПОРТА**

**ДО
Г-ЖА ЦВЕТА КАРАЯНЧЕВА**

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА 44-ТОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

КОПИЕ ДО

Г-ЖА ДЕНИЦА САЧЕВА

МИНИСТЪР НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА

СТАНОВИЩЕ

ОТ БЪЛГАРСКИ ДАРИТЕЛСКИ ФОРУМ

Относно: Законопроект за отмяна на Закона за социалните услуги № 954-01-76 от 6 ноември 2019 г. и по Законопроект за изменение и допълнение на Закона за социални услуги № 954-01-81 и от 21 ноември 2019 г.

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,

Като обединител на големите дарители в България Български дарителски форум следи дебата по приетия вече Закон за социалните услуги от самото му начало и изразява безпокойството си от опитите за отмяната му, които биха имали изключително негативен ефект върху грижата и подпомагането на уязвими групи от хора. Сред нашите членове има организации, които години наред даряват за социалнозначими каузи, включително свързани с предоставяне на социални услуги и застъпничество за социално включване на уязвими групи. Редица дарителски организации дори създават социални услуги с дарителски средства. Те са разпознати широко като успешни и с висока добавена стойност за обществото.

Българският дарителски форум (БДФ) изразява пълната си подкрепа към приетия на 22 март 2019 г. Закон за социалните услуги (ЗСУ) и се противопоставя категорично на внесените законопроекти за отмяна и за изменение и допълнение на ЗСУ. Отмяната на закона (със законопроект № 954-01-76) или изменението му с внесения на 21 ноември Законопроект за изменение и допълнение на Закона за социалните услуги (№ 954-01-81) биха имали изключително негативен ефект върху предоставянето на социални услуги. Аргументите ни за това са следните:

1. По приетия на 7 март 2019 г. Закон за социалните услуги (ЗСУ), обн. ДВ бр. 24 от 22 март 2019 г., в сила от 1 януари 2020 г.

Приетият през март т.г. закон беше резултат на дългогодишен дебат за предоставянето на социални услуги в България, започнал още през 2011 г. Той е категорична крачка напред, тъй като предвижда изцяло нов модел на социална политика, при който отделните лица имат право на социална услуга и това право може да се реализира ефективно именно за да се помогне на лицето и то да получи необходимата грижа съобразно индивидуалните си потребности при гарантиране на високо качество и контрол на услугата.

Законът почива на ясни принципи (зачитане правата на лицата, ползващи социални услуги, и гарантиране на активното им участие при вземането на решения; гъвкавост и прозрачност при управлението на социалните услуги и др.), при които лицата могат да изберат необходимата им услуга, а тя от своя страна отговаря на редица стандарти за качество, предвидени в закона, като контролът е много по-завишен от сега съществуващия. Основният акцент е поставен върху качеството на услугата. Предвижда се лицензионен режим за всички доставчици на социални услуги.

Приетият вече закон предвижда създаването на нова Агенция за качеството на социалните услуги, която да осъществява контрол, значително по-строг от сегашния. От гледна точка на дарителите стриктният контрол е от ключово значение, защото ще гарантира, че услугите действително се осъществяват в полза на хората и задоволяват техните потребности на практика. Агенцията има множество правомощия, а стандартите за прилагане на социалните услуги са разписани подробно в подзаконови нормативни актове.

Новият закон поставя човека с неговите индивидуални потребности в центъра на грижата, реализирана от доставчиците на услуги, като надгражда съществуващата уредба. Законът предвижда средствата за социални услуги да се разходват съобразно нуждите на лицата и изготвяне на индивидуална оценка на потребностите и резултатите, които се целят. Въведената концепция за „потребител“ и „услуга“ е от изключителна полза именно за отделните лица, които могат да реализират своето право и да оценят качеството на предоставената услуга. Това се прави както от самите тях и лицата, които полагат грижи за тях (семейство и близки), така и от страна на контролните органи в лицето на държавата.

Гарантирането на възможност за финансиране на доставчиците на социални услуги е именно успешният модел, при който те ще се стремят да предоставят по-добри и качествени услуги на лицата, особено в сфери, в които държавата няма капацитет да осъществява подкрепа. За нас като дарителска общност е важно основният ангажимент на държавата да бъде ефективното разходване а средства в подкрепа на хората. Добрите модели трябва да бъдат възприемани и адаптирани, а не отхвърляни.

За нас е важно държавата да се ангажира с развиване на капацитета за предоставяне на качествени услуги за деца, което се реализира именно със ЗСУ. Въвеждат се нови типове услуги – мобилна подкрепа и превенция, която е от ключово значение за информиране, консултиране, обучение на умения и т.н.

За дарителите е от огромно значение създаването на предвидената в ЗСУ национална карта, която да отрази профила на нуждаещите се групи и ще даде възможност за сътрудничество между общините, а също така и с дарителите.

2. По отношение на Законопроекта за отмяна на Закона за социалните услуги

В мотивите към законопроекта се посочва, че ЗСУ е приет „набързо и без сериозно обществено обсъждане“, което не отговаря на истината - дебатът за приемане на закона започна още през 2011 г. Проектът на вече приетия ЗСУ беше обсъден и изготвен от Министерството на труда и социалната политика, и то въз основа на концепция, предоставена от министерството преди това. Освен това той беше обсъден от редица заинтересовани страни, включително доставчици на услуги. Преди концепцията - още през 2017 г., бе приета съвместна Пътна карта на членовете на работната група и МТСП. Законът за социалните услуги беше обсъден, гласуван и приет и от Националния съвет за тристранно сътрудничество. Той беше публикуван за едномесечно обществено обсъждане и гласуван след дебат в пленарна зала.

В мотивите към сегашния законопроект за отмяна на ЗСУ се посочва, че „законът фаворизира, и това е една от главните му цели, неправителствени организации, които са застанали на входа и изхода в очакване на държавно финансиране“. Това категорично не отговаря на истината. ЗСУ не фаворизира доставчиците, а напротив – повишават се изискванията към тях и към качеството на предоставяните от тях услуги. Според ЗСУ всички частни доставчици – както физически лица, регистрирани по Търговския закон, така и юридически лица, ще трябва да се лицензират, независимо дали са фирми, или ЮЛНЦ. Неправителствените организации не

разпределят печалба и разходването на държавен бюджет за социални услуги не позволява отчисляване на печалба, поради което мотивите към законопроекта не отразяват действителността.

В мотивите липсва правен анализ на закона, както и аргументи по същество за нуждата от отмяната му. Посочено е, че са „редица слабостите в приетия Закон за социалните услуги и за тях се говори все по-открито и скандално“. Подобна реторика и препращането в мотивите към Стратегията за детето и свързаната с нея кампания по дезинформация създават опасни прецеденти, които не водят до градивни политики на държавата, основаващи се на стабилност, утвърждаване на правовата и социална държава, а напротив – показват колебание, липса на прецизност и градивна критика и подкопаване на дейността на държавата. Това води до непредвидимост и липса на устойчивост на социалната политика на държавата.

3. По внесеня Законопроект за изменение и допълнение на ЗСУ

Внесенят от г-н Ангел Исаев законопроект за изменение и допълнение на ЗСУ предвижда цялостна подмяна на философията, логиката и целта на ЗСУ и не само не предлага работещи решения, а връща проблеми отпреди 30 години. Неговото внасяне е именно без задълбочен дебат, без задълбочена оценка за въздействието и без консултиране със заинтересованите страни в отклонение на държавната политика в сферата на социалните услуги. Приемането дори на част от направените предложения ще създаде множество проблеми при по-нататъшното приложение на разпоредбите. Тези предложения показват липса на участие в състоялия се досега дебат, както и непознаване на механизма на предоставяне на социални услуги по сега действащото законодателство в тази сфера.

Внесенят законопроект подменя използваната терминология - вместо „социални услуги“ предлага използването на „социална подкрепа“, вместо „потребител на социални услуги“- „нуждаещи се“. Потребителите получават именно услуги, които могат да изберат, да оценят като качество и да изискат подобряването му.

„Нуждаещ се“ не е легален термин – едно лице може да има нужда, но не от социална услуга.

Законопроектът изключва и понятието „интегриран подход“, а то е централно за приетия вече закон, който има за цел да включи, приобщи, интегрира лицата и същевременно да ангажира

всички страни в този процес, за да получат отделните лица нужната подкрепа, за да са част от обществото и да участват пълноценно в обществения живот.

Законопроектът демонстрира неразбиране на сферата на предоставяне на социални услуги и създава опасни нови положения. Той предлага например промяна на чл. 30 от ЗСУ, така че „частни лица, предоставящи социална подкрепа“ да могат да са единствено „български физически лица, свободна професия“. Подобен подход не само не е конструктивен, но е опасен и дори противоконституционен. Ограничаването на частни доставчици на социални услуги противоречи на свободната стопанска инициатива и на правото на сдружаване. Приемането на подобно изменение би направило незаконни редица работещи организации за предоставяне на социални услуги, като например Дневен център за пълнолетни лица с увреждания, Дневен център за стари хора, Център за социална рехабилитация и интеграция, приютите, Център за настаняване от семеен тип за младежи с увреждания, Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с деменция и още десетки други доставчици, които в момента осъществяват тази грижа. Държавата няма нито капацитета, нито човешкия, материален и професионален ресурс, за да обслужи всички тези групи лица.

Изключително тревожни са предложенията в частта финансиране. Така формулирани, те създават възможност за конфликт с установени конституционни положения. В законопроекта се предлага да отпадне възможността за финансиране на социални услуги от частни доставчици на социални услуги. В подобно предложение няма никаква правна, икономическа или социалнооправдана логика, защото именно доставчиците следва да могат да финансират предоставените от тях услуги, да ги надграждат и да функционират на принципа на търсенето и предлагането, за да подобряват административния, човешкия и материалния си капацитет. Предлага се социалните услуги да се финансират от „европейски и международни програми и проекти за не повече от десет процента от общия размер на предоставените дейности по социална подкрепа, които се финансират от държавния и общинския бюджет за конкретната община“. Приемането на подобен подход ще премахне изцяло възможността за финансиране на социалните услуги в България от страна на дарители и други международни донори, както и ще ограничи драстично финансирането от ЕС. Това ще доведе до фактическа невъзможност за осъществяването на тези услуги въобще. БДФ смята, че подобно решение е деструктивно и създава опасен прецедент.

БДФ не може да се съгласи с мотивите на внесения законопроект както в цялост, така и поотделно. Не може да се приеме разбирането, че ЗСУ „представлява заплаха за националния суверенитет и националната сигурност“, защото „*допуска местни и чуждестранни организации с чуждестранно финансиране, в нарушение на чл. 44, ал. 2 от Конституцията да осъществяват дейност, която накърнява суверенитета на страната ни и която би могла да има за цел и резултат нарушаване на правата и свободите на българските граждани, установени в Конституцията*“. Приетият ЗСУ доразвива възможността за предоставяне на социални услуги от страна както на общините, така и на частни доставчици. Това са валидни правни субекти, които могат да са както български физически лица, регистрирани по Търговския закон, така и юридически лица, както и физически лица, извършващи търговска дейност, и юридически лица, регистрирани по законодателството на друга държава - членка на Европейския съюз, или на друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство. Всички тези субекти са законни, а юридическите лица, за да функционират като такива, са минали регистрацията по надлежния ред в съответствие с Конституцията и европейското и българското законодателство.

В мотивите е посочено, че „*давайки неограничена възможност на частни чуждестранни организации да предоставят всякакви по вид социални услуги на територията на страната ни, при това без да подлежат на отделно и самостоятелно лицензиране в България, ЗСУ: 1. Създава опасност за националната сигурност...; 2... отменя се правото на неприкосновеност на личния и семейния живот на българския гражданин...; 3. ЗСУ въвежда държавна принуда за предоставяне на социални услуги и така ги превръща в задължение на българския гражданин, а не в негово право...*“ Тези аргументи не отговарят на фактическата и правна обстановка по отношение на предоставянето на социални услуги, нито на предвидените в ЗСУ разпоредби. На първо място, не е вярно, че се дава неограничена възможност на частни чуждестранни организации да осъществяват социални услуги. Тези организации са ограничени както от действащото българско законодателство по отношение на своя регистрационен режим, така и от самия ЗСУ, който предвижда лицензиране на частните организации, а и контролът е много по-строг от сега съществуващия. В ЗСУ е предвидено като изключение предоставянето на социална услуга от физически лица, извършващи търговска дейност, и юридически лица, регистрирани по законодателството на друга държава - членка на Европейския съюз, или на друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, които съгласно законодателството на съответната друга държава **имат право да предоставят социални услуги** по смисъла на този закон, да не подлежат на лицензиране, когато извършват тези услуги

еднократно или временно без установяване на територията на Република България. Подобно изключение, което има временен и инцидентен характер, дава възможност за предоставяне на социална услуга на валиден и законен правен субект без лицензиране, но това не отменя нито едно от изискванията за качество на услугата и последващ контрол, предвидени в закона.

Несъстоятелни са аргументите, че с предоставяне на социални услуги се застрашава националната сигурност. Подобни формулировки създават необосновани внушения и не са подкрепени с правни аргументи. ЗСУ дава единствено възможност за разрешаване на натрупани с години, дълбоки и изключително тежки социални проблеми, като подкрепя държавата и общината по ясни правила и ясни контролни механизми. Не можем да се съгласим, че ЗСУ отменя правото на неприкосновеност на личния и семейния живот на българския гражданин. Дадените аргументи, че ЗСУ въвежда държавна принуда за предоставяне на социални услуги и така ги превръща в задължение на българския гражданин, а не в негово право, не са обосновани, защото предвидените задължения и санкции са насочени не към потребителите на социални услуги, а към длъжностните лица; лицата, които предоставят социални услуги без лиценз; лица, които не изпълняват влязло в сила задължително предписание; органите за управление.

Наред с това за нас е необяснимо защо за закон, който все още дори не е влязъл в сила, но който е бил обект на обсъждане многократно на различни фази от своята подготовка, се излагат аргументи, без да е видян практическият резултат от прилагането му и от въздействието му върху обществените отношения. Както вносителите на Закона за отмяна на ЗСУ, така и вносителят на ЗИДЗСУ са имали възможност да се включат в този дебат и да представят своите аргументи. Внасянето на два законопроекта, които атакуват невлязъл в сила, но приет вече закон и то едва месец преди влизането му в сила, противоречат на принципите на законодателна техника, на правна сигурност и на стабилност на правната уредба.

В заключение БДФ изразява своето сериозно безпокойство от внесените законопроекта, както за отмяна на ЗСУ, който би имал пагубно значение за сферата на предоставяне на социални услуги, така и на ЗИДЗСУ. И двата законопроекта са неприемливи от гледна точка на дарителите. Приемането на който и да е от двата би бил ясна индикация за дарителската общност за това, че държавата не е в състояние да провежда ясна, прозрачна, последователна и устойчива политика, която да спомогне за предвидимост и планиране, особено от страна на големите дарители. Инцидентните и прибързани

предложения ще създадат много повече проблеми, отколкото действащи и правно издържани решения.

Уважаеми дами и господа народни представители, Български дарителски форум изразява надеждата си, че ще подложите на задълбочен юридически анализ направените предложения, ще се запознаете в детайли с основите на проблема и няма да позволите под популистки натиск държавата в лицето на законодателната власт да ограничи развитието на уредбата на обществените отношения в сферата на социалната политика, да лиши уязвимите групи от достъп до качествени социални услуги и да задълбочи недоверието към неправителствения сектор, което не почива на правни аргументи, стигматизира сектора в противоречие с фактите и закона и ограничава гражданското общество.

Ето защо Ви призоваваме да отхвърлите предложените законопроекта.

С уважение,

Красимира Величкова

Директор

Български дарителски форум

